

סדר ט"ו בשבט כיפי לתלמידי יסודי

החלקים באדום נערכו מתוך סדר ט"ו בשבט של ארגון צהר:

<http://upload.kipa.co.il/media-upload/tzohar2/tzohar22833.PDF>

הכנה מראש לשיעור: שולחן עם מפה לבנה, פירות ומאפה לייצוג שבעת המינים, מים, בירה שחורה, מיץ ענבים, צלחות וכוסות חד פעמיים (מנייר לשמירת איכות הסביבה). עותקים מספקים להפעלות: תפזורת, ספר העץ הנדיב, ביגו ט"ו בשבט.

פתיחה

ט"ו בשבט הוא ראש השנה לאילנות, כבר למדנו כי תאריך זה נקבע מאחר והוא תואם את תחילת השנה החקלאית. כל הפירות מט"ו בשבט ואילך נחשבים פירות של השנה החקלאית החדשה וחישוב זה עוזר לנו בביצוע מצוות תרומות ומעשרות.

עם השנים ט"ו בשבט קיבל משמעות נוספת והיא אהבת פירותיה של ארץ ישראל. ברוכים הבאים לסדר ט"ו בשבט. מה לדעתכם הקשר בין המאכלים שעל השולחן לבין החג?

שבעת המינים.

בט"ו בשבט נהוג לאכול מפירות שנשתבחה בהן ארץ ישראל והם: חיטה, שעורה, ענבים, תאנה, רימון, זיתים ותמר. התלמידים ילמדו את השיר "ארץ חיטה ושעורה, גפן ותאנה ורימון, ארץ זית שמן ודבש".

מנהג סדר ט"ו בשבט מיוחס למקובל הידוע האר"י - ר' יצחק לוריא אשכנזי, שחי בצפת. האר"י הקדוש, תיקן סדר שכונה: "תיקון ט"ו בשבט" וכלל בעיקר אכילת פירות ואמירת פסוקים, שירות ותשבחות בשבחה של ארץ ישראל. (צהר)

חיטה

איזה מאכלים אנחנו מכינים מחיטה? לחם, חלה, עוגות, עוגיות, פסטה וכו'...

התלמידים יקחו עוגיה ויברכו ביחד: "...בורא מיני מזונות."

בשבחה של ארץ ישראל

מה אתם אוהבים בארץ ישראל?

שעורה

התלמידים יקבלו כוס בירה שחורה ויברכו יחד: "...שהכל נהיה בדברו."

ט"ו בשבט כחג הנטיעות

אמר הקב"ה לישראל: כי תבואו אל הארץ, אף על פי שתמצאו אותה מלאה כל טוב, לא תאמרו: "נשב ולא נטע" אלא "ונטעתם כל עץ מאכל".

מדוע? כי קשם שנקנסתם ומצאתם נטיעות שנטעו אחרים, אף אתם היו נוטעים לבניכם! מדרש תנחומא מביא סיפור העוסק בחשיבות הנטיעות לדורות הבאים ושמחיד את הנקודה שלא תמיד מי שנוטע בהכרח גם נהנה מהפירות:

"מעשה באנדרינוס המלך שהיה עובד למלחמה, והולך עם גייסות שלו להילחם על מדינה אחת שמרדה עליו, ומצא בדרך זקן אחד שהיה נוטע תאנים. אמר לו אנדריאנוס: בן כמה אתה? אמרו לו אותו זקן: בן מאה שנה. אמר לו אנדריאנוס: בן מאה שנה עומד וטורח ונוטע נטיעות וכי סבור אתה לאכול מהן? אמר לו: אדוני המלך,

הריני נוטע ואם אזכה אוכל מפירות נטיעותי, ואם לאו - כשם שישגו אבותי לי כך אני יגע לבני. עשה אנדריאנוס מלחמה שלוש שנים וחזר ומצא לו לאותו זקן עומד באותו מקום. מה עשה הזקן? נטל סלסלה אחת ומלא אותה ביכורי תאנים יפות וקרבן לפני אנדריאנוס. אמר לו: אדוני המלך אני הוא אותו הזקן שמצאת אותי בהליכתך עומד ונוטע והרי כבר זיכני המקום לאכול מפירות נטיעותי, ואלו שבתוך הסלסלה - מהם. קבלם מן עבדך. מיד אמר אנדריאנוס לעבדיו: טלו את הסלסלה הימנו ומלאו אותה זהובים ("מדרש תנחומא, קדושים כ"ה)

מהסיפור במדרש ניתן ללמוד כמה וכמה מידות טובות כמו הצורך להכיר תודה והחובה להתעסק בתיקון העולם.

כיצד נטיעת עצים מתקנת את העולם?

העצים נותנים לנו חמצן לנשום. מאחר ואנחנו כורתים עצים לצרכינו (בעירה, ריהוט וכו') נטיעת עצים מתקנת את מה שעשינו.

גפן תאנה ורימון

התלמידים יאכלו מהפירות ויברכו: "...בורא פרי העץ."

במקביל המורה תחלק את התלמידים לזוגות ותתן להם דפי חידות (נספח 2).

כי האדם עץ השדה

מה הקשר בין האדם לעץ השדה? האדם משתמש בעץ לצרכיו, האדם משול לעץ.

שימושי העץ - פנטומימה

המורה תלחש לתלמיד נבחר שימוש של עץ, עליו להציג ולתת לשאר התלמידים לנחש. שימושי העץ: לאכול פרי, לנשום, בניית מיטה לישון, כיסא לשבת, עיפרון ודף - לצייר, צל וכו'

משחק "ילד עץ"

משחק תנועות בו התלמידים מחקים בגופם את חלקי העץ. המורה תדגים ומאוחר יותר תבלבל את הילדים כשהם צריכים לעשות את התנועות שהיא אומרת ולא את התנועות שהיא מדגימה.

שורשים - לדרוך במקום.

גזע - לעמוד זקוף, ידיים לצידי הגוף.

ענפים - להרים ידיים לצדדים.

עלים - להרים ידיים באוויר להניע את האצבעות.

פרח - ליצור כתר עם הידיים על הראש בצורת פרח.

פרי - להניח ידיים על הראש.

זית ותמר

התלמידים יאכלו זיתים ותמרים. במקביל המורה תספר את סיפורו של העץ הנדיב.

סיכום ובינוגו ט"ו בשבט (נספח 1)

תם סדר ט"ו בשבט. חגגנו עם תשבחות על ארץ ישראל, טעימה מפירותיה ולמדנו על הקשר בין האדם לעצים.

קו לצפור

רהיטים

ספר

אני אוהב אותך עץ!
I ♥

עץ

עלה

גזע

שורשים

פרי

פרח

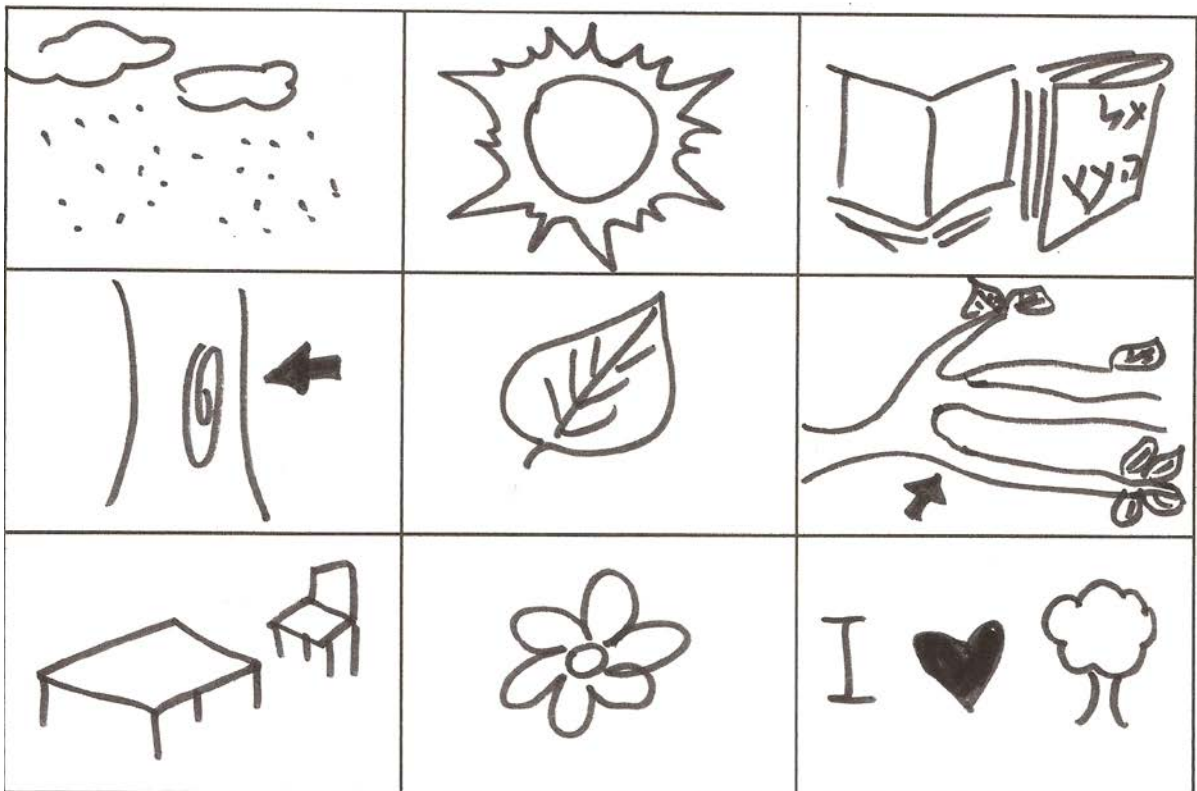
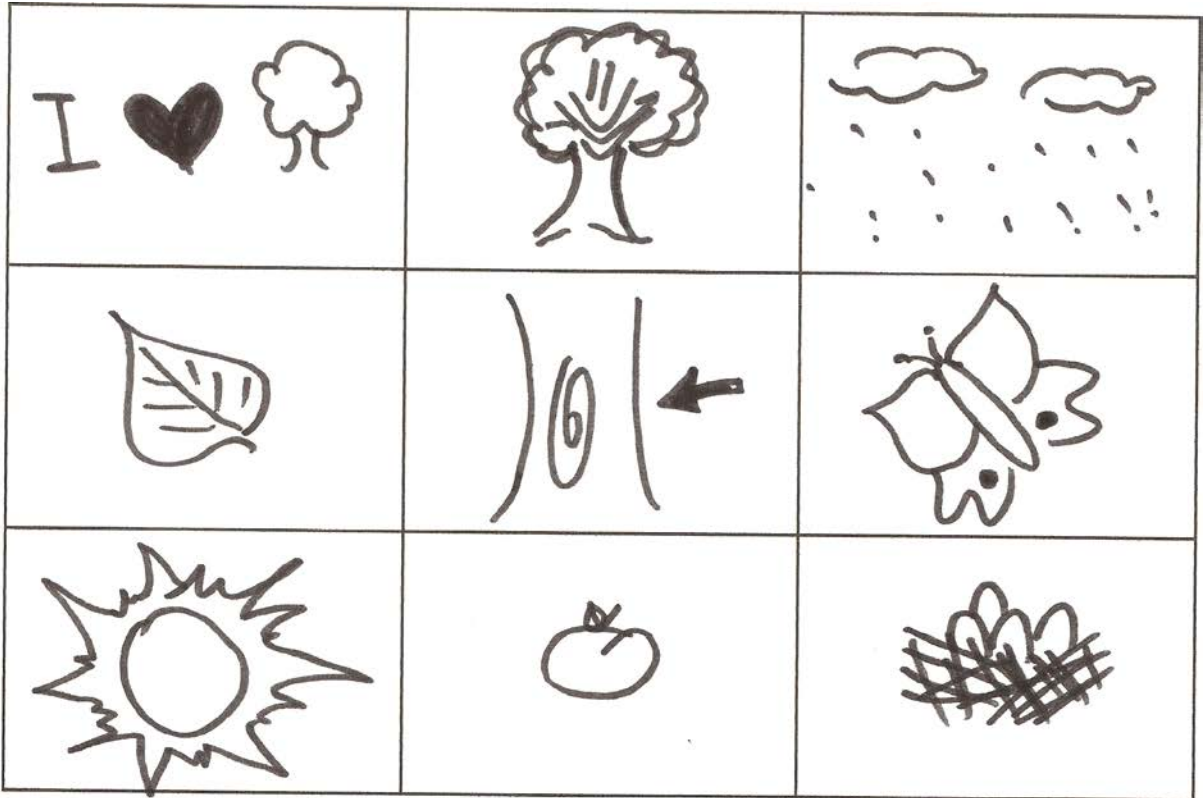
יער

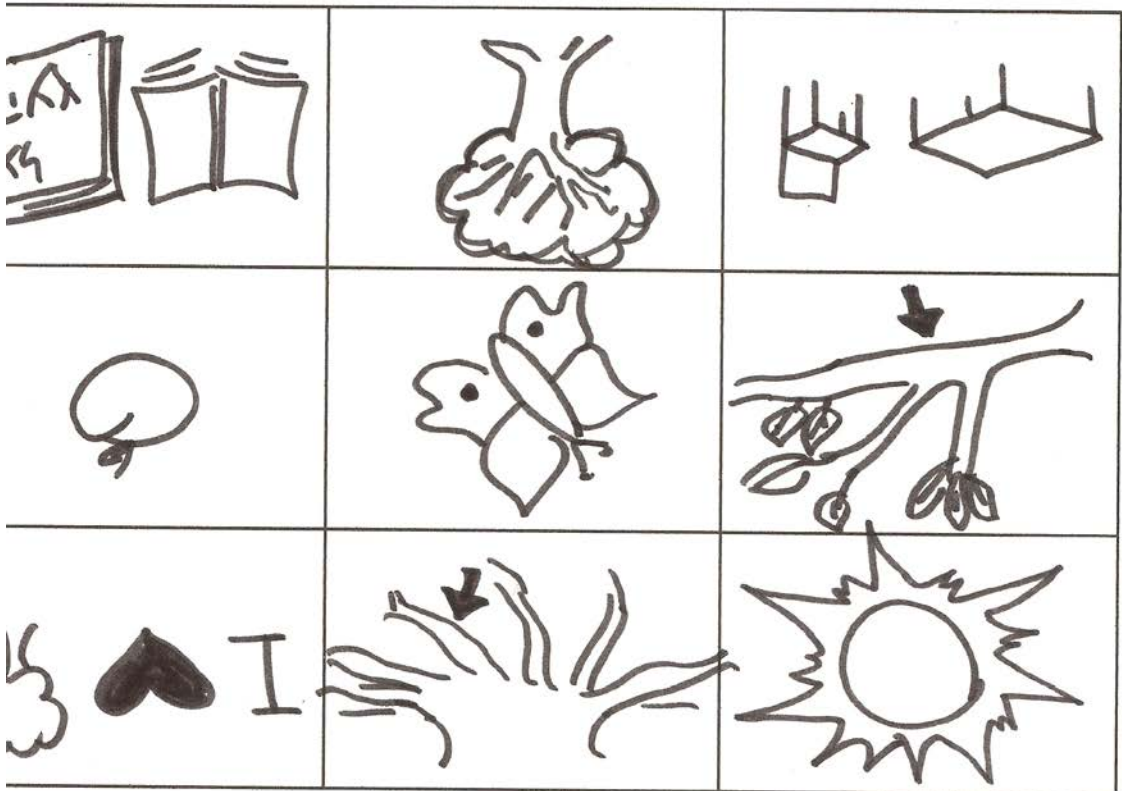
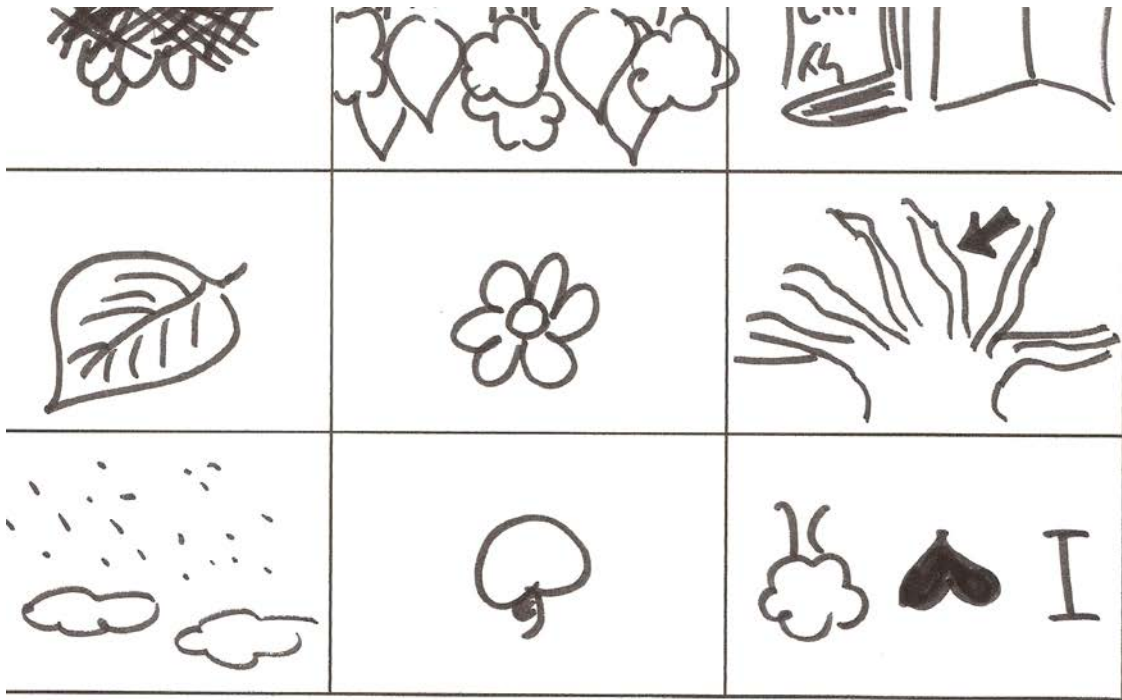
ענף

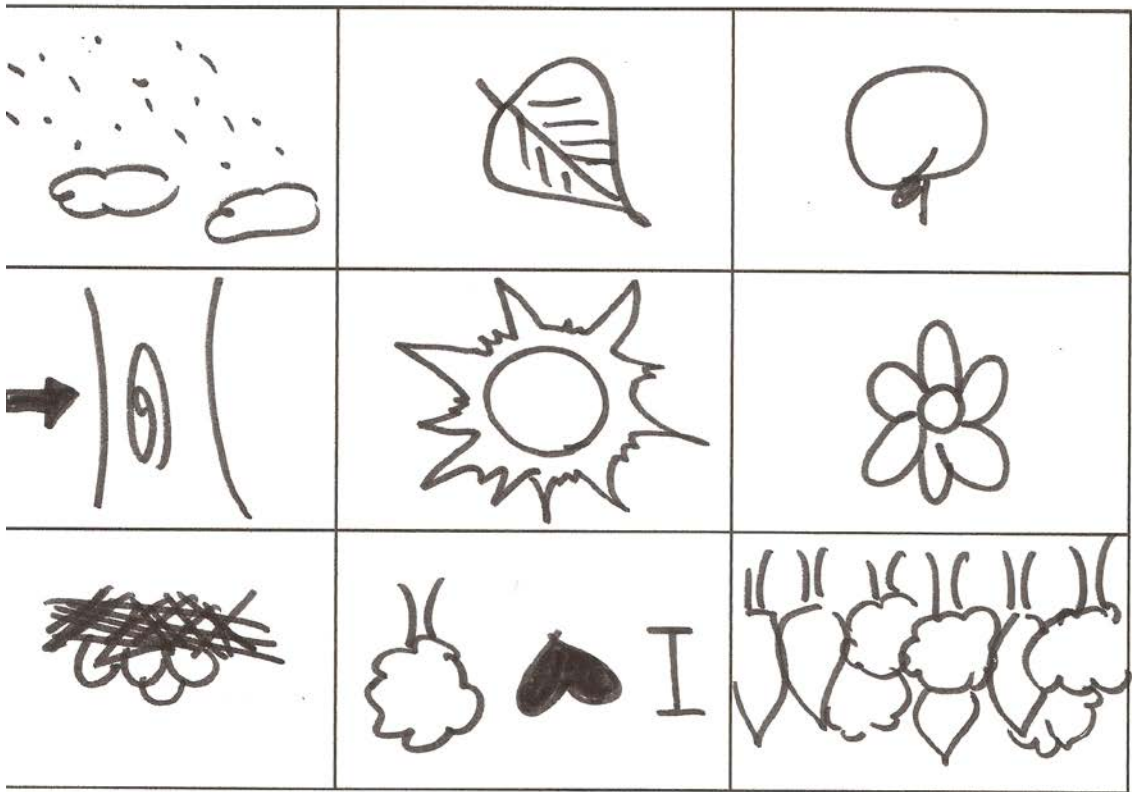
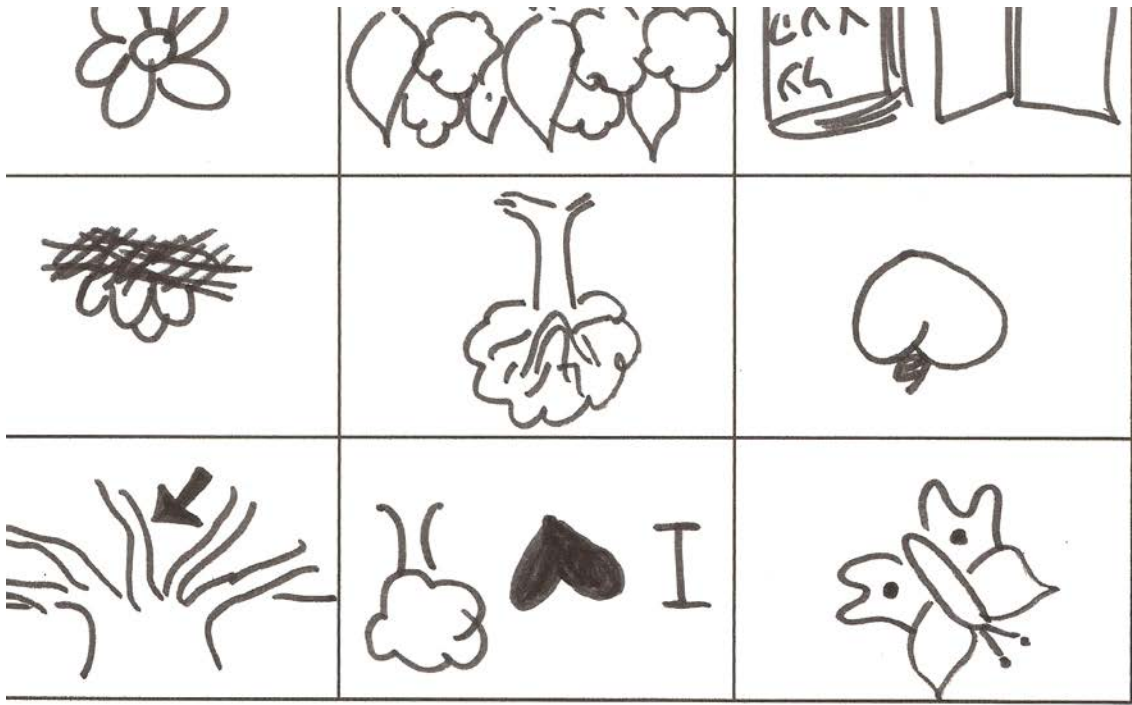
שמש

גשם

פרפר

תפזורת לט"ו בשבט

ה	ה	ה	ש	ע	ק	ב	ש	כ	ח	ה	נ	ל	י
ט	פ	ע	מ	ר	ט	ו	ת	מ	ר	י	מ	י	ק
ל	ד	פ	ת	ל	ע	ח	י	מ	נ	א	ז	ה	א
ז	ג	ת	ח	ש	י	ה	ל	ד	ו	ח	נ	ו	ו
מ	ט	נ	א	נ	ש	פ	י	כ	פ	מ	ח	ש	ה
י	א	כ	פ	ע	א	י	מ	ס	א	ת	ל	מ	ו
ס	י	ל	נ	ת	ז	ר	ק	ק	ח	ג	ת	נ	ו
פ	ר	כ	ה	ה	א	ו	ל	ר	ח	ח	נ	ה	ס
ג	פ	נ	ת	מ	ט	ת	א	נ	י	מ	ו	ג	י
ס	ש	ט	ו	י	נ	י	ר	ז	נ	מ	א	ל	ש
נ	א	י	ל	נ	מ	נ	ע	מ	ח	ז	ס	ת	ע
ת	ד	ע	ק	י	ז	ש	ק	ד	י	ה	פ	א	ו
ס	מ	ו	ט	מ	ת	י	ר	פ	ט	ק	נ	מ	ר
ק	ה	ת	ס	ד	ל	מ	ג	ס	ה	ל	מ	פ	ה

בתפזורת הבאה מסתרות המילים הבאות:

שקדיה שתילים עצים נטיעות אדמה גפן לקט שעורה שכחה שבעת המינים חיטה
עצים פירות יבשים אילן תאנים תמרים.

שייך את העצים לדמויות:

1. אברהם אבינו _____ א. אלה
2. דבורה הנביאה _____ ב. תפוח
3. יותם _____ ג. אשל
4. שלמה המלך _____ ד. ארזי הלבנון
5. אבשלום בן דוד _____ ה. רותם
6. חוה _____ ו. תומר
7. יונה הנביא _____ ז. אטד
8. אליהו _____ ח. קיקיון

הרמז והפרי

1. לאן ברח? א. ערמון
2. יליד ארץ ישראל ב. אננס
3. סמל השלום ג. שזיף
4. אסיר ד. חבוש
5. יופי ה. זית
6. אכסניה ו. אשכול
7. יובש ז. ענב
8. צנוע ח. משמש
9. ראש הממשלה בעבר ט. חרוב
10. נגע, חש י. מלון
11. שחום על ידי השמש יא. הדר
12. בית מפואר יב. צבר

סלט פירות

האותיות התבלבלו - סדרו אותם וגלו את הפרי.

1. אבדו- קן

2. טיב- בא

3. אוי- מזג

4. אם- גסי

5. הן- אנו

6. סנאנ

7. רופא- נמס

8. אפי מסרק

9. כשלו- אתי

10. תן- בנו

11. בי- גאזה

12. מי – נגף

13. בן –בודד

14. בורח

15. לוי- נם

16. מגנו

17. מרד- רינה

18. שת- תודה

19. תרם

20. פתוח

תשובות:

שייך את העצים לדמויות:

ג-1 ו-2 ז-3 ד-4 ה-5 ב-6 ח-7 א-8

הרמז ופרי:

ב-1 יב-2 ה-3 ד-4 יא-5 י-6 ט-7 ז-8 ו-9 ח-10 א-11 ג-

א-12

סלט פירות:

1. אבוקדו 2. אבטיח 3. אגוזים 4. אגסים 5. אנונה 6. אננס

7. אפרסמון 8. אפרסקים 9. אשכולית 10. בננות 11. גויאבה 12.

גפנים 13. דובדבן 14. חרוב 15. לימון 16. מנגו 17. מרדרינה 18.

תות שדה 19. תמר 20. תפוח.

